

Aanvullende digitale informatie bij de CPS-Studiedag van 12/6/2025: 'Van confrontatie naar coördinatie: politie, justitie en zorg samen voor een humane aanpak van psychische kwetsbaarheid'

Het CPS tracht zo veel als mogelijk bij haar activiteiten (studiedag, debat, webinar,...) aanvullende digitale informatie te bezorgen aan de deelnemers. Op deze wijze kan wie verder méér wenst te vernemen over de problematiek zich verder documenteren.

Wij streven niet de volledigheid na, wél bieden we u een selectie van relevante informatie.

Deze lijst kwam tot stand met medewerking van de leden van de werkgroep die instonden voor de totstandkoming van het studiemoment.

Wie dit wenst kan ons bijkomende suggesties doen om de inventaris aan te vullen. U kan ons die bezorgen via mail: sec@policingandsecurity.be.

1. Wetenschappelijke publicaties

Freya, V. L., & Kristof, D. P. (2016). Psychiatrische patiënten en politie : samen in de samenleving? *Orde van de Dag: criminaliteit en samenleving*, 74, 5–11. <https://biblio.ugent.be/publication/8512560>

- Deze locomotieftekst door Freya Vander Laenen en Kristof De Pauw van 2016 komt uit het tijdschrift *Orde van de dag*, een tijdschrift dat gaat over criminaliteit en samenleving met als themanummer geestelijke gezondheidszorg. De tekst bespreekt de hoge prevalentie van geestelijke gezondheidsproblemen en de gevolgen van vermaatschappelijking, waardoor meer mensen met psychiatrische problematiek in contact komen met politie en justitie. Een gebrek aan opleidingen en samenwerking tussen de politie en de GGZ verergert de situatie. De tekst pleit voor een geïntegreerde aanpak waarin de politie en de zorg beter samenwerken.

Trimbos Instituut. (2021). Opwindingsdelier. In Trimbos. <https://www.trimbos.nl/docs/b4f54b5b-c4dc-4642-a338-79bb39592de7.pdf>

- Trimbos is het Nederlands Instituut voor Geestelijke Gezondheid en Verslaving. De bijdrage van maart 2021 gaat over 'Opwindingsdelier' en is een factsheet voor politie, beveiliging en hulpverlening. De besproken aspecten omvatten de beschrijving van het fenomeen, de herkenningcriteria, de risico's, de aanbevolen handelwijze, de oorzaken, de prevalentie, de contexten waarin het zich voordoet, evenals wat niet te doen.

Appelbaum, P. S. (2022). Excited delirium, ketamine, and deaths in police custody. *Psychiatric Services*, 73(7), 827–829.

<https://doi.org/10.1176/appi.ps.20220204>

- Dit tijdschriftartikel uit 2022 bespreekt het controversiële gebruik van de term Excited Delirium Syndrome (EDS) om sterfgevallen van personen in politiehechtenis te verklaren. In dergelijke situaties wordt ketamine vaak toegepast door politie en medisch personeel. Een voorbeeld is Elijah McClain, een 23-jarige Afro-Amerikaanse man die in 2019 in Aurora, Colorado, door de politie werd tegengehouden. Na een worsteling werd hij door paramedici, die concludeerden dat hij 'excited delirium' had, geïnjecteerd met een grote dosis ketamine. Kort daarna kreeg McClain een hartstilstand en overleed drie dagen later.

Vermeulen, H. (2024). Excited delirium: hoe ga je om met een syndroom dat niet bestaat? *Eos Wetenschap*.

<https://www.eoswetenschap.eu/psyche-brein/excited-delirium-hoe-ga-je-om-met-een-syndroom-dat-niet-bestaat>

- Dit artikel uit het tijdschrift Eos Wetenschap dateert van 2024. Het gaat over EDS als een controversieel begrip, dat niet opgenomen is in de Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, het diagnostisch en statistisch handboek van psychiatrische aandoeningen (DSM-5). Drugs, psychische aandoeningen en stress kunnen bijdragen aan de toestand van Excited Delirium. De politie hanteert een richtlijn om hiermee om te gaan, inclusief een beslissingsmatrix en opleiding in veilige fixatietechnieken. Er is een discussie over de term, met een verdeeldheid tussen degenen die pleiten voor afschaffing en degenen die voor opname in het DSM zijn.

Koekkoek, B. (2024). Van 'verwarde personen' naar onbegrepen gedrag: aanknopingspunten in zorg en veiligheid. *Tijdschrift Voor Psychiatrie*, 66, 470–476.
https://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/media/7/66-2024-8-koekkoek_ess.pdf

- Dit artikel van 2024 uit het Nederlandse Tijdschrift Voor Psychiatrie, bespreekt het begrip 'verwarde personen' en de impact ervan op de zorg en veiligheid. De auteur, Bauke Koekkoek, is een verpleegkundige van opleiding en werkzaam bij de Politieacademie Nederland, de overkoepelende instantie voor politieonderwijs in Nederland. De term, die is geïntroduceerd door de politie en geen officiële diagnose is, heeft geleid tot discussies en misverstanden. Het onderscheid tussen psychische stoornissen en levensproblematiek is van belang om onnodige medicalisering, juridisering of socialisering te voorkomen. Het artikel pleit voor een betere samenwerking tussen zorg en veiligheid.

2. Actualiteit en incidenten inzake het thema

2.1. Het Laatste Nieuws

Van De Pol, C. (2021, Februari 18). Nieuwe politie-opleiding moet tweede zaak-Chovanec vermijden: "Excited Delirium Syndrome snel herkennen is van levensbelang." *Het Laatste Nieuws*.

<https://www.hln.be/ranst/nieuwe-politie-opleiding-moet-tweede-zaak-chovanec-vermijden-excited-delirium-syndrome-snel-herkennen-is-van-levensbelang~ad494dc0/>

Lievens, R. (2023, Mei 26). Bijzonder bijstandsteam van de Aalstere politie bestaat 10 jaar: "Veiligheid waarborgen in de moeilijkste situaties." *Het Laatste Nieuws*.
<https://www.hln.be/aalst/bijzonder-bijstandsteam-van-de-aalsterse-politie-bestaat-10-jaar-veiligheid-waarborgen-in-de-moeilijkste-situaties~a51615b88/>

- Vandamme, T. (2024, Januari 20). Geagiteerd, bovennatuurlijk sterk en onaanspreekbaar: wat is het Excited Delirium Syndrome en hoe reageer je erop? *Het Laatste Nieuws*. <https://www.hln.be/gezondheid/geagiteerd-bovennatuurlijk-sterk-en-onaanspreekbaar-wat-is-het-excited-delirium-syndrome-en-hoe-reageer-je-erop~a47c6024/>
- Dierickx, R. (2024, Mei 20). KIJK. Bebloede naakte man loopt al joggend op Brusselse Ring: “Hij sprong ook op verschillende wagens.” *Het Laatste Nieuws*. <https://www.hln.be/brussel/kijk-bebloede-naakte-man-loopt-al-joggend-op-brusselse-ring-hij-sprong-ook-op-verschillende-wagens~adc99442/>
- Coppens, M. (2024, September 16). Na fataal schot in Dendermonde: psychiater Kirsten Catthoor wil basisopleiding voor agenten. “Leer ze omgaan met mensen met psychiatrische problemen.” *Het Laatste Nieuws*. <https://www.hln.be/binnenland/na-fataal-schot-in-dendermonde-psychiater-kirsten-catthoor-wil-basisopleiding-voor-agenten-leer-ze-omgaan-met-mensen-met-psychische-problemen~afe2f039/>
- Dujardin, J. (2024, September 25). Advocaat weduwe Jozef Chovanec reageert woedend nu niemand vervolgd wordt: “Desnoods trekken we naar Hof voor de Rechten van de Mens.” *Het Laatste Nieuws*. <https://www.hln.be/binnenland/advocaat-weduwe-jozef-chovanec-reageert-woedend-nu-niemand-vervolgd-wordt-desnoods-trekken-we-naar-hof-voor-de-rechten-van-de-mens~ae995b7a/>

2.2. VRT NWS

- Slegers, S. (2021, Februari 18). Antwerpse politieagenten moeten nieuwe opleiding volgen om overlijden van arrestanten te voorkomen. *VRT NWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/02/18/alle-antwerpse-politieagenten-moeten-nieuwe-opleiding-volgen-om/>
- Van Den Berghe, C., & Decré, H. (2024, Januari 25). Zo gaat politie vandaag om met Excited Delirium Syndrome, waar Chovanec aan leed. *VRT NWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/01/23/excited-delirium-syndrom-agressief-hoe-gaat-politie-daarmee-om/>
- Van Chaze, S. (2024, September 14). Politie schiet agressieve man dood aan ziekenhuis van Dendermonde. *VRT NWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/09/14/politie-schiet-man-dood-in-ziekenhuis-van-dendermonde/>
- Giliams, J. (2024, September 25). Waar gaat de zaak-Chovanec ook alweer over en wat gebeurde er die fatale 24e februari in die politiecel in Charleroi? *VRT NWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/09/23/raadkamer-beslist-vandaag-over-doorverwijzing-in-zaak-chovanec/>
- Decre, H., & Heymans, P. (2025, Februari 19). Vier agenten die betrokken waren bij dood Pieter Aerts in Antwerpen moeten voor de rechter verschijnen. *VRT NWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/02/19/pieter-aerts-uitspraak-agenten/>
- VRT NWS en De Ochtend (2025, mei 20). Meer gedwongen opnames in ziekenhuizen <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/05/19/meer-gedwongen-opnames-psychiatrische-ziekenhuizen/>
- Uitdieping in De Ochtend op Radio 1 – Gesprek met parketmagistraat Limburg
tijdsband : 02:08:00 tot 02:16:00

<https://www.vrt.be/vrtmax/luister/radio/d/de-ochtend~11-19/de-ochtend~11-30508-0/>

2.3. Het Nieuwsblad

Reyntjens, S., & De Bock, S. (2017, Januari 21). 'Bottinekes' gaan op in federale politie. *Het Nieuwsblad*. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20170120_02686821

Politie past opleidingen aan na zaak-Chovanec en Jonathan Jacobs: "Nieuwe module moet overlijdens voorkomen." (2021, Februari 18). *Het Nieuwsblad*. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20210218_93978985

2.4. Medi-Sfeer

Zaak Chovanec: spoedartsen reageren zeer kritisch op politierichtlijn. (2020, September 23). Medi-Sfeer. <https://www.medi-sfeer.be/nl/nieuws/beroepsnieuws/zaak-chovanec-spoedartsen-reageren-zeer-kritisch-op-politierichtlijn.html>

- Dit artikel, gepubliceerd in 2020 komt uit Medi-Sfeer, het weekblad voor huisartsen, specialisten en apothekers. Het artikel bespreekt de reacties van huisartsen op de nieuwe politierichtlijn, die werd ingevoerd naar aanleiding van de Zaak Chovanec waarbij Jozef Chovanec overleed in zijn cel. Deze richtlijn bepaalt dat personen die agressief gedrag vertonen en symptomen van EDS hebben, naar de spoeddienst van het ziekenhuis moeten worden overgebracht in plaats van in een cel te worden vastgehouden. Jan Stroobants, voorzitter van de Belgische Vereniging van Spoedartsen uit in het artikel zijn kritische bedenkingen.

2.5. De Specialist

Hulpdiensten krijgen richtlijnen voor aanpak persoon met excited delirium syndrome. (2023, November 20). De Specialist. <https://www.despecialist.eu/nl/nieuws/hulpdiensten-krijgen-richtlijnen-voor-aanpak-persoon-met-excited-delirium-syndrome.html>

- Dit artikel, gepubliceerd in 2023 komt uit De Specialist, een tijdschrift over de actualiteit voor de arts-specialist. Het artikel bespreekt de nieuwe richtlijnen van het College van Procureurs-generaal voor de aanpak van personen met EDS. Afhankelijk van wie eerst ter plaatse is, moeten specifieke procedures worden gevolgd om de persoon in crisis onder controle te houden en medische hulp te verlenen. De omzendbrief van het College dient als praktisch hulpmiddel voor hulpdiensten en bevat criteria om EDS te herkennen en instructies voor de juiste interventie.

2.6. De Zondag

Cobbaert, P. (2020, September 12). Stressteam bij de politie krijgt almaar meer werk. *De Zondag*. <https://www.dezondag.be/actua/stresspolitie/>

- Dit artikel, gepubliceerd in 2020, komt uit de krant De Zondag. Het artikel bespreekt de toenemende werklast van het stressteam van de federale politie. Er wordt opgemerkt dat politieagenten in toenemende mate beroep doen op dit team. Hierbij wordt ook vermeld dat corona niet de primaire oorzaak is van deze stijging.

3. Politieopleidingscentra

3.1. België

3.1.1. Niveau basisopleiding

Van Den Berghe, C., & Decré, H. (2024, Januari 25). Zo gaat politie vandaag om met Excited Delirium Syndrome, waar Chovanec aan leed. VRT NWS. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/01/23/excited-delirium-syndrom-agressief-hoe-gaat-politie-daarmee-om/>

- Deze bron kwam reeds aan bod bij punt 2.2. Dit artikel gaat over de cursus “Excited Delirium Syndrome” van de politie die van start ging in 2021. De opleiding, die bestaat uit vier uur theorie en vier uur praktijk, is verplicht voor alle agenten in de basisopleiding, van de wijkagent en rechercheur tot de interventieploegen. Aangezien het van belang is ook om rekening te houden met het politiepersoneel die reeds werkend zijn, wordt deze cursus ook in een voortgezette vormingen onderwezen. Dit komt in punt 3.1.2. aan bod.

3.1.2. Voortgezette vormingen

Nieuwe politieopleiding “Excited Delirium Syndrome” van start. (2021, Februari 19). Provincie Antwerpen.

https://www.provincieantwerpen.be/nieuws.masterdetail.html/p_detail_url/nl/doe/campus-vesta/nieuws/-excited-delirium-syndrome--verplichte-module-in-politieopleidin.html

- Deze bron uit 2021 gaat over de nieuwe politieopleiding in Antwerpen over “Excited Delirium Syndrome”, georganiseerd door Campus Vesta, het provinciale opleidingscentrum voor politie, brandweer en dringende geneeskundige hulpverlening. Dit kwam tot stand op basis van een politieke aanvraag. De Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken werkte namelijk een fiche uit die naar alle politiezones werd verstuurd. De politiescholen werkten aan de hand van die fiche een opleiding EDS uit. Bij een vermoeden van EDS moet de politie onmiddellijk versterking vragen van een tweede team én een MUG arts inroepen.

Zoek - Campus Vesta. (n.d.). Campus Vesta.

https://www.campusvesta.be/content/campusvesta/nl/zoek.html?cludoquery=EDS&cludoWhatSite=campusvesta&cludopage=1&cludorefurl=https%3A%2F%2Fwww.campusvesta.be%2Fopleidingen%2Fpolitie%2Fvoortgezette-opleidingen.masterdetail.html%2Fp_detail_url%2Fnl%2Fdoe%2Fcampus-%2520vesta%2Fopleidingen%2Fpolitie%2Fexcited-delirium-syndrome--eds----end-user---module-1.html&cludorefpt=Voortgezette%20opleidingen%20-%20Campus%20Vesta&cludoinputtype=standard

- Er bestaat een voortgezette opleiding EDS vanuit Campus Vesta, bestaande uit meerdere modules. De eerste module gaat over het herkennen van de symptomen, het inschatten van de potentiële gevaren en de crisissituatie zo optimaal mogelijk benaderen.

Académie de Police de la Province de Namur. (n.d.). *EDS – Excited Delirium Syndrome End User (FC7452)*. Académie De Police De La Province De Namur.

<https://www.academie-police.be/formations/eds-excited-delirium-syndrome-end-user-fc7452/>

- Deze bron is een voortgezette opleiding over EDS vanuit de Académie de Police de la Province Namur. De cursus richt zich op een multidisciplinaire en gecoördineerde aanpak van het EDS.

Provinciaal Instituut voor Vorming en Opleiding. (n.d.). *Excited Delirium Syndrome - De juiste reflex als eerstelijns politie - Module 2 - PIVO*. PIVO.

<https://pivo.be/opleidingen/excited-delirium-syndrome-de-juiste-reflex-als-eerstelijns-politie-module-2/>

- Deze bron betreft de opleiding Excited Delirium Syndrome van het Provinciaal Instituut voor Vorming en Opleiding in Vlaams-Brabant. De doelgroep van de opleiding zijn alle kaders van de geïntegreerde politie. De doelstelling is om het EDS te herkennen, de mogelijke gevaren in te schatten en de situatie zo optimaal mogelijk te benaderen. Na een theoretische module 1 volgt in module 2 de praktijk over de juiste aanpak van het EDS.

Oost-Vlaamse urgentiediensten trainen op aanpak van “Excited Delirium Syndrome.” (2023, Oktober 4). *TV Oost*.

<https://www.tvooost.be/nieuws/oost-vlaamse-urgentiediensten-trainen-op-aanpak-van-excited-delirium-syndrome-159226>

- Deze bron uit 2023 beschrijft hoe de Oost-Vlaamse urgentiediensten worden getraind in het omgaan met personen met EDS. De PAULO politieschool in Oost-Vlaanderen organiseert workshops en opleidingen om politie- én medische diensten te helpen het probleem te herkennen. Deze bron betreft een opleiding voor verschillende hulpverleningsdiensten aangeboden door het politieopeidingscentrum. Hierdoor kunnen ze niet alleen beter samenwerken, maar ook van elkaar leren.

3.1.3. Lokale korpsinitiatieven

Samenwerkingsovereenkomst tussen psychiatrisch ziekenhuis Asster vzw, de politiezone Sint-Truiden - Gingelom - Nieuwerkerken en Parket Limburg. (2019, November 26). Lokale Politie Sint-Truiden - Gingelom - Nieuwerkerken.

<https://www.politie.be/5376/nieuws/samenwerkingsovereenkomst-tussen-psychiatrisch-ziekenhuis-asster-vzw-de-politiezone-sint>

- Deze bron van 2019 betreft de “POPPSY-samenwerkingsovereenkomst” tussen het psychiatrisch ziekenhuis Asster vzw, de politiezone Sint-Truiden - Gingelom - Nieuwerkerken en het Parket Limburg. De overeenkomst heeft als doel de samenwerking tussen politie, justitie en geestelijke gezondheidszorg te stroomlijnen. Dit is noodzakelijk omdat politie en psychiatrie vaak met dezelfde personen in complexe situaties werken, zoals gedwongen opnames, agressie en verdwijningen. Het protocol legt afspraken vast over onder andere bewakingsplicht, crisisinterventie en strafbare feiten in de residentiële zorg. Door onderlinge kennisuitwisseling en respect voor elkaars expertise willen de partners mensgerichte en efficiënte oplossingen bieden.

Politie kan voortaan noodlijn bellen voor advies bij psychiatrische patiënten op straat. (2023, November 22). BRUZZ.

<https://www.bruzz.be/samenleving/politie-en-psychiatrisch-zorgverleners-bundelen-krachten-2023-11-22>

- Deze bron uit 2023 betreft de noodlijn die de politie kan bellen voor advies bij psychiatrische patiënten op straat. Mobiele teams (EMUT in het Frans) zullen de politie bijstaan in situaties waar psychiatrische hulp nodig is in Brussel. Dit is het resultaat van een overeenkomst tussen federaal minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke (Vooruit), Brussels burgemeester Philippe Close (PS) en de korpschefs van drie Brusselse politiezones. Dit wordt verder ook besproken bij projecten en initiatieven van samenwerking (zie punt 4.1.).

Federale Politie. (2022, November 27). *Iedereen met respect behandelen.*

<https://www.politie.be/5998/nl/nieuws/iedereen-met-respect-behandelen#:~:text=Bijzondere%20bijstandsteams&text=Deze%20teams%20worden%20ingezet%20voor,in%20een%20penitentiare%20instelling%20enz>

- Deze bron uit 2022 betreft de Bijzondere Bijstandsteams van de Lokale Politie. Deze teams worden ingezet voor opdrachten met een verhoogd risico zoals versterkte huiszoekingen, het transport van gevangenen, interventies bij opstanden in een penitentiare instelling en de controle van gevaarlijke personen. Ze interveniëren in situaties die reguliere politiediensten niet zelfstandig kunnen afhandelen.

3.1.4. Opleidingen in combinatie met andere hulpverleningsdiensten

Oost-Vlaamse urgentiediensten trainen op aanpak van “Excited Delirium Syndrome.” (2023, Oktober 4). TV Oost.

<https://www.tvooost.be/nieuws/oost-vlaamse-urgentiediensten-trainen-op-aanpak-van-excited-delirium-syndrome-159226>

- Dit kwam reeds aan bod bij punt 3.2.

3.2. Nederland

3.2.1. Basisopleiding

Politieacademie. (2024, December 13). *“Nieuwe e-learning is krachtig onderwijsmiddel en goede voorbereiding op de praktijk.”*

<https://www.politieacademie.nl/over-ons/nieuws/nieuwe-e-learning-is-krachtig-onderwijsmiddel-en-goede-voorbereiding-op-de-praktijk>

- Deze bron van 2024 afkomstig van ‘Politieacademie’, de overkoepelende instantie voor politieonderwijs in Nederland, betreft de ontwikkeling van e-learning als een krachtig onderwijsmiddel in functie van de aanpak van de problematiek. Bauke Koekkoek heeft met een onderwijsteam van het bestaande handboek ‘Omgaan met onbegrepen gedrag’ een e-learning gemaakt die nu onderdeel is van het lesmateriaal van de basispolitieopleiding. Het helpt studenten om meer betrokken te zijn en na te denken over hoe iemand zich in een echte situatie gedraagt.

3.2.2. Voortgezette Vormingen

Kronenberg, O. (2023, November 1). *Leernetwerk verward gedrag*. ZonMw. <https://www.zonmw.nl/nl/artikel/leernetwerk-verward-gedrag>

- Deze bron uit 2023 is afkomstig van ZonMw, een organisatie die onderzoek en vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn programmeert en financiert. Het artikel betreft een interview met Petra Smeenk, docent en onderzoeker aan de Hogeschool Saxion, over het Leernetwerk Verward Gedrag. In dit netwerk kwamen docenten, studenten, ervaringsdeskundigen en praktijkprofessionals samen om hun kennis uit te wisselen en vaardigheden te versterken rondom het omgaan met mensen met onbegrepen gedrag. Het is een vorm van inter- en multidisciplinair opleiden.

Politieacademie. (2024, Juli 11). *IBT-docenten getraind op de-escalerend communiceren bij onbegrepen gedrag*.

<https://www.politieacademie.nl/over-ons/nieuws/ibt-docenten-getraind-op-de-escalerend-communiceren-bij-onbegrepen-gedrag>

- Deze bron van 2024 betreft de-escaleren communiceren bij onbegrepen gedrag. De politie krijgt steeds vaker te maken met mensen met onbegrepen gedrag, wat tot incidenten leidt. Daarom worden docenten Intern Bijstand Team (IBT) getraind in de-escalerend communiceren, zodat agenten op straat beter kunnen omgaan met deze situaties en mogelijk geweld kunnen voorkomen. De trainingen, verzorgd door experts zoals Bauke Koekkoek en Thijs Beckers, richten zich op verbale en non-verbale communicatie met als doel de handelingsbekwaamheid van agenten te vergroten.

4. Projecten en initiatieven van samenwerking

4.1. België

In wat volgt beperken we ons tot een viertal betekenisvolle initiatieven.

AZ Sint-Jan. (n.d.). [Eenheid voor Psychiatrische Spoed Interventie]. https://www.azsintjan.be/sites/default/files/2023-02/epsi_eenheid_psychiatrie_spoed_interventie.pdf

- Dit document van AZ Sint-Jan Brugge bevat informatie over de Eenheid voor Psychiatrische Spoed Interventie (EPSI), een autonome dienst die samenwerkt met enkele ziekenhuizen. De EPSI verleent hulp in psychiatrische crisissituaties. EPSI bestaat in verschillende ziekenhuizen in België. Op de Sociale Kaart van de Vlaamse Gemeenschap zijn een zestal te vinden.

Depla, T. (2015, September 3). *Antwerpse politie kan voortaan snelleresponsteams inzetten*. Polinfo.

<https://polinfo.kluwer.be/newsview.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300345684&lang=nl>

- Deze bron uit 2015 bespreekt de “snelleresponsteams” van de Antwerpse Politie. De bron is afkomstig van de uitgeverij Kluwer, een online bibliotheek voor politieambtenaren. Deze snelleresponsteams bestaan uit drie specifiek opgeleide politiemensen in een anoniem voertuig die worden ingezet bij situaties met

gewapende of gevaarlijke individuen. Het grote pluspunt is dat zij zeer snel kunnen interveniëren en andere hulpverleners kunnen inschakelen.

Crew, S. (2023, November 23). *Mental health: Specialised mobile crisis teams to help Brussels police*. The Bulletin.

<https://www.thebulletin.be/mental-health-specialised-mobile-crisis-teams-help-brussels-police>

- Deze bron uit 2023 is afkomstig van The Bulletin, de wekelijkse magazine voor expats over verschillende thema's waaronder ook de rubriek 'Living'. Het artikel betreft de mobiele crisisteams die de Brusselse politie ondersteunen in het omgaan met mensen met een psychiatrische aandoening.

Mindermann, O. (2024, Augustus 8). *"Crisishulp als sleutel tot begrip, los van een psychiatrisch etiket": Urgentiepsychiatrie vanuit een mobiel crisisteam (Universitair Medisch Centrum Sint-Pieter/Brugmann)*. Psyche - Geestelijk Gezond Vlaanderen.

<https://psyche.be/actueel/nieuwsberichten/detail/crisishulp-als-sleutel-tot-begrip-los-van-een-psychiatrisch-etiket>

- Deze bron uit 2024 bespreekt urgentiepsychiatrie via het mobiele crisisteam Equipe Mobile Urgency Team (EMUT) in Brussel. EMUT biedt de politieagenten die ter plaatse zijn telefonische toegang tot een psychiater voor advies en ondersteuning. Hierbij wordt informatie doorgegeven in verband met de symptomen en aanpak voor een persoon met een psychiatrische aandoening. Indien nodig kan binnen 30 minuten een noodinterventie ter plaatse worden uitgevoerd door een psychosociale medewerker, in nauwe samenwerking met de aanmelder. De interventies leiden vaak tot kortetermijn-crisiszorg (maximaal acht weken) en een vermindering van gedwongen procedures. Dit onderwerp kwam in de vorige bron reeds aan bod.

Directoraat-generaal Gezondheidszorg, Dienst Psychosociale Gezondheidszorg, & Cel Geestelijke Gezondheidszorg. (2024). Projectoproep 24/7 outreachende urgentiepsychiatrie met triagefunctie en klinische evaluatie- en observatiefunctie. In *Volksgezondheid*.

<https://platformbxl.brussels/sites/default/files/2024-09/Projectoproep%2024op7%20outreachende%20urgentiepsychiatrie%20met%20trriagefunctie%20en%20klinische%20evaluatie-%20en%20observatiefunctie.pdf>

- Deze bron is afkomstig van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid. Het betreft de projectoproep over de mobiele crisisteams, die in de vorige bronnen aan bod kwamen. De Federale Overheid voorziet 23,9 miljoen euro om de werking van deze mobiele teams uit te breiden met een outreachende urgentiefunctie met triagefunctie dat 24/7 beschikbaar is. Naast een gedetailleerde uitleg van de functies, worden de samenwerkingspartners uit andere sectoren en de doelen en resultaten vermeld. Het financieringsaspect komt ook uitgebreid aan bod.

Psyche. (2024). Draaiboek beschermingsmaatregelen Limburg. In *Psyche*.

<https://psyche.be/src/Frontend/Files/MediaLibrary/07/limbugs-draaiboek-beschermingsmaatregelen-versie-december-2024.pdf>

- Deze bron is afkomstig van Psyche, een organisatie die actief is binnen het domein van de geestelijke gezondheidszorg die tevens ook initiatieven lanceert ter bevordering

van herstelgerichte zorg en mentale gezondheid. De bron betreft een draaiboek over de beschermingsmaatregelen in Limburg in het kader van de nieuwe wet inzake de bescherming opgelegd aan een persoon met een psychiatrische aandoening. Dit document is tot stand gekomen door de samenwerking van vrederechters, de procureurs des Konings en de parketmagistraten, de politie, de artsen en andere GGZ-professionals. De verschillende stappen in de procedure rond de beschermingsmaatregelen komt aan bod. Ter verduidelijking van dit proces wordt in bijlage 7 van dit draaiboek een flowchart weergegeven.

4.2. Nederland

Het CCV. (n.d.). *Wijk-GGD'er voor mensen met onbegrepen gedrag*. Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

<https://hetccv.nl/themas/veiligheid-en-zorg/wijk-ggder/>

- Deze bron is afkomstig van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid dat als landelijk coördinatiepunt fungeert voor de ontwikkeling en invoering van de werkwijze van een wijk-GGD'er, een soort zorgverbinder. De wijk-GGD'er werkt samen met verschillende partners aan een aanpak van onbegrepen gedrag en regelt de nodige hulp. Als verbindingsofficier werkt deze persoon in het netwerk van veiligheid en zorg. Hij of zij gaat zo snel mogelijk op mensen met verward gedrag af om escalaties te voorkomen.

Het CCV (2021). De kracht van de wijk-GGD'er. In *Rapport Verdiepend Onderzoek*.

<https://hetccv.nl/app/uploads/2023/06/wijk-ggder-Rapport-De-kracht-van-de-wijk-GGD.pdf>

- Deze bron is afkomstig van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid met een bijdrage van L. Aarsen, M. Jansen en S. Wester. Dit rapport betreft een verdiepend onderzoek naar de functie van wijk-GGD'er. De elementen die aan bod komen zijn de theoretische achtergrond, de organisatie en implementatie, de werkwijze in de praktijk en de opbrengsten.

Het CCV. (2021, Januari 20). *Incidenten personen verward gedrag vlakken af*. Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

[https://hetccv.nl/incidenten-personen-verward-gedrag-vlakken-af/#:~:text=Het%20aantal%20incidenten%20van%20personen,met%205%25%20\(102.353\)](https://hetccv.nl/incidenten-personen-verward-gedrag-vlakken-af/#:~:text=Het%20aantal%20incidenten%20van%20personen,met%205%25%20(102.353))

- Deze bron uit 2021 is afkomstig van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. Het stelt dat het aantal incidenten van personen met verward gedrag in 2020 minder hard is gestegen dan in de voorgaande jaren. Achter deze cijfers gaat menselijk leed en maatschappelijke overlast schuil: psychoses, dementie, suïcidaliteit, verslaving en andere zorgwekkende situaties.

ZonMw. (n.d.). *Street Triage Deventer*. ZonMw Projects.

<https://projecten.zonmw.nl/nl/project/street-triage-deventer>

- Deze bron is afkomstig van ZonMw, een organisatie die diverse projecten heeft gerealiseerd met betrekking tot verward gedrag. Hieronder vallen onder meer het Actieprogramma lokale initiatieven voor mensen met Verward Gedrag en het project Street Triage, dat verliep van 2017 tot 2020. Het idee achter dit project is dat een team

van een sociaalpsychiatrisch verpleegkundige en een politieagent als eerste reageert op meldingen van overlast door mensen met verward gedrag. Dit project zorgt voor de juiste zorg op de juiste plek aan de hand van de gecombineerde inzet van veiligheid en zorg.

Rijksoverheid. (2024, Oktober 18). *Zorg en ondersteuning voor mensen met verward of onbegrepen gedrag*.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/geestelijke-gezondheidszorg/zorg-en-ondersteuning-voor-mensen-met-verward-gedrag>

- Deze bron uit 2024 is afkomstig van de Nederlandse Rijksoverheid, een gezamenlijke website van 15 ministeries, die zich bezighouden met wetsvoorstellen, regels en beleidsplannen maken. De Rijksoverheid informeert hierover. Dit artikel betreft de zorg en ondersteuning voor mensen met verward of onbegrepen gedrag, waarbij enkele initiatieven worden besproken. Een voorbeeld is de “psycholance”, een ambulance waarin mensen met verward of onbegrepen gedrag worden vervoerd. Dit is een alternatief voor het vervoer met een politieauto, wat traumatiserende en stigmatiserende gevolgen kan hebben voor de persoon in kwestie.

5. Activiteiten CPS

5.1. Studiedagen

Centre for Policing and Security. (2016, November 8). *Studiedag: “Politie en geestelijke gezondheidszorg: gedeelde zorg(en)?”*

<https://www.policingandsecurity.be/zzz-studiedagen/cps-studiedag-2016-politie-en-geestelijke-gezondheidszorg-gedeelde-zorgen/>

- Deze studiedag vond respectievelijk plaats op 8 en 17 november.

6. Evaluaties en rapporten: toezicht- en controle instanties

6.1. Comité P

Vast Comité van Toezicht op de politiediensten. (2021). Opvolgingsonderzoek van bepaalde aanbevelingen opgenomen in het toezichtsonderzoek “Eenheden van gespecialiseerde interventie.” In *Vast Comité Van Toezicht Op De Politiemensen*. <https://comitep.be/document/onderzoeksrapporten/Opvolgingsonderzoek%20Eenheden%20Ovan%20gespecialiseerde%20interventie.pdf>

- Dit opvolgingsonderzoek van het Comité P in 2021 betreft de aanbevelingen opgenomen in het toezichtsonderzoek “Eenheden van gespecialiseerde interventie.” Het onderzoekt de implementatie van aanbevelingen na sterfgevallen tijdens politieoptredens.

6.2. Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie (AIG)

AIG. (2022). Bijzondere Bijstand in de Lokale Politie: Terugblik op 2020 en uitdagingen Bijzondere Bijstand. In *Algemene Inspectie Van De Federale Politie En Van De Lokale Politie*. <https://www.aigpol.be/sites/aigpol/files/attachments/20220103-AIG-IGIN-Jaarverslag%202020-GPI%2081-De%20Bijzondere%20Bijstand.pdf>

- Dit jaarverslag betreft een terugblik op 2020 in verband met de Bijzondere Bijstand in de Lokale Politie. Het team Bijzondere Bijstand bij de lokale politie is een gespecialiseerde eenheid die wordt ingezet bij risicovolle en complexe situaties die reguliere politiediensten niet zelfstandig kunnen afhandelen. Het verslag geeft een overzicht van de organisatie, incidenten en uitdagingen binnen de Bijzondere Bijstand in de Lokale Politie in 2020.

7. Regelgeving

7.1. België

Met betrekking tot de gedwongen opname is er de initiële regelgeving van 26 juni 1990 die recentelijke gewijzigd is door de Wet van 16 mei 2024 betreffende de bescherming van personen met een psychiatrische aandoening. Deze wet is van toepassing sinds 01.01.2025.

OMZENDBRIEF COL nr. 06/2023 betreffende de aanpak van een EDS-patiënt ("Excited Delirium Syndrome") in crisis. In BlueConnect.
<https://myportal.vandenbroeleconnect.be/inhoudstypes/wetgeving/detail/149464312146013880/omzendbrief-col-062023-betreffende-de-aanpak-van-een-eds-patient?quest#149745787123145973>

- Deze omzendbrief, uitgaande van het College van procureurs-generaal, van 2023 wordt aangehaald en besproken op BlueConnect, het digitale informatieplatform voor de politie van uitgeverij Vanden Broele. Dit document betreft de aanpak van een patiënt met EDS, met aandacht voor de definitie, oorzaken, risico's en vrijheidsbeperking. Aan de hand van de aanbevelingen is het dus de bedoeling om het optreden van alle protagonisten te omkaderen om een EDS-patiënt zo goed mogelijk te kunnen aanpakken. Onder meer is er een overzichtelijk interventieschema te vinden in Bijlage 1 van de omzendbrief.

Vandenberghe, J., Tielens, S., De Rycke, R., Catthoor, K., & Demunter, H. (2024). Hervorming van de wet op gedwongen opname in België: meer zorg op maat? *Tijdschrift Voor Psychiatrie*, 66(8), 489–494.
https://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/nl/tijdschrift/special_issue/2024/8/50-13397_Hervorming-van-de-wet-op-gedwongen-opname-in-Belgie-meer-zorg-op-maat

- Dit artikel van 2024 uit het Nederlandse Tijdschrift Voor Psychiatrie, bespreekt de hervorming van de wet op gedwongen opname in België. Zoals reeds aangestipt dateert deze wet van 16 mei 2024 en is deze van toepassing sinds 1 januari 2025. Deze wet komt tegemoet aan de beperkingen van de vorige wet van 26 juni 1990. Er wordt voorzien in een definitie van een 'psychiatrische aandoening' en een grondigere klinische evaluatie is mogelijk alvorens een beschermende maatregel wordt opgelegd. Bovendien sluit de nieuwe wet beter aan bij de veranderende geestelijke gezondheidszorg en samenleving.

FOD Justitie. (2025, Februari 14). *Bescherming personen met geestesziekte wijzigt op 1 januari*.
https://justitie.belgium.be/nl/nieuws/persberichten/bescherming_personen_met_geestesziekte_wijzigt_op_1_januari

- Deze bron van de Federale Overheidsdienst Justitie bespreekt de wetswijziging die in de vorige bron reeds aan bod kwam. De Parlementaire voorbereiding betreffende de nieuwe wet van 16 mei 2024 is eveneens te vinden op deze site.

Psyche. (2025). *Gedwongen opname*. Psyche - Geestelijk Gezond Vlaanderen. <https://psyche.be/kennis/themas/gedwongen-opname>

- Deze bron is afkomstig van Psyche, een organisatie die actief is binnen het domein van de geestelijke gezondheidszorg die tevens ook initiatieven lanceert ter bevordering van herstelgerichte zorg en mentale gezondheid. Op deze site is een e-learning te vinden over de nieuwe wet inzake de bescherming opgelegd aan een persoon met een psychiatrische aandoening. Een infographic over de procedures is er bovendien ook te vinden. Deze organisatie organiseerde ook in het verleden een gratis webinar en online praktijksessies met betrekking tot deze wet.

Rotthier K. Lea Uitgevers 2025. Nieuw handboek Wet beschermende maatregelen opgelegd aan een persoon met een psychiatrische aandoening.

<https://www.lea-uitgevers.be/shop/hbbeschpsych-handboek-wet-beschermende-maatregelen-opgelegd-aan-een-persoon-met-een-psychiatrische-aandoening-16736#attr=17232,17233,17234,17235>

7.2. Nederland

Richtlijn Excited Delirium Syndroom (EDS). (n.d.). GGD Amsterdam. <https://www.ggd.amsterdam.nl/forensische-geneeskunde/richtlijn-excited-delirium-syndroom/>

- Deze richtlijn biedt per beroepsgroep concrete aanbevelingen met betrekking tot de omgang en de behandeling van personen met verschijnselen van EDS. De beroepsgroepen die aan bod komen zijn forensische artsen, de politie, personeel op spoedeisende hulpafdelingen, de ambulancedienst, de meldkamer en de psychiatrische crisisdienst. De belangrijkste boodschap van de richtlijn is om mensen die in een acute opwindingsstoestand verkeren niet naar een politiebureau te vervoeren, maar naar een ziekenhuis te brengen.

8. Andere bronnen

8.1. Fiche FOD Binnenlandse Zaken

Oproep naar noodcentrale in geval van acute agitatie. (2022, Juli 15). Lokale Politie Voorkampen.

<https://www.politie.be/5355/nieuws/oproep-naar-noodcentrale-in-geval-van-acute-agitatie>

- De Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken werkte een fiche in 2022 uit die naar alle politiezones werd verstuurd. De fiche betreft een oproep naar een noodcentrale in het geval van een acute agitatie. Op de fiche staat hoe je moet antwoorden op de vragen van de operatoren en enkele tips voor de beller.